

Bina har problem, men det finns lösningar.

I Sverige och andra delar av världen minskar antalet vildbin. Av Sveriges drygt 270 vilda arter var 99 rödlistade 2016 och 13 av dessa har man inte sett på så länge att man tror att de kan vara försvunna från Sverige.

Vildbina minskar av flera anledningar. Det kan vara svårt för dem att hitta tillräckligt med mat, få tag i bra boplatser eller hitta platser att övervintra på. Dessutom sprutas kemiska bekämpningsmedel på många odlingar och giftet i medlen kan skada bina. Bin kan också få olika sjukdomar och parasiter. Och har man dåligt med mat är det svårare att bli frisk.

Brist på mat och boplatser

Matbristen är ett stort problem för dagens bin. Förr i tiden fanns det gott om ängar med en stor mångfald av blommande växter. Dessa har i princip försvunnit och i dag täcks stora områden istället av åkrar eller skogsplanteringar. Och de få grödor som blommar gör det bara under en kort period.

Vildbin är petiga med maten och kan ofta bara äta från ett fåtal blommande växter. De är inte heller duktiga på att flyga långa sträckor och är det för långt till maten kan bina helt enkelt inte överleva. Honungsbiet kan flyga längre och äta från de flesta blommande växter, så fast de också kan lida av matbristen är de mindre sårbara än sina vilda släktingar. Biodlarna kan också flytta kuporna till nya platser om maten tagit slut.

Forskare har sett att matbristen leder till konkurrens mellan honungsbin och vildbin om maten. Eftersom pollen och nektar behöver räcka till alla är det extra viktigt att det finns gott om blommande växter i både naturen, trädgårdar och våra städer.

Man tror också att dagens vildbin har svårt att hitta någonstans att bo. För de vildbin som bygger bon på och i marken behövs öppna ytor som inte växer igen av buskar och träd, då är det bra med djur som betar och håller landskapet öppet. Andra bin bygger bon i håligheter i döda träd eller kvistar. Bäst för de vilda bina är en blandning av gräsmarker, åkrar, betesmarker, sandiga marker och skogsdungar. Då kan alla sorters bin hitta de boplatser som passar dem bäst.

Det största hotet mot honungsbiet just nu är varroakvalstret. Kvalstret betar sig ungefär som en fästing och sprider virus som gör honungsbiet sjukt. De svenska biodlarna arbetar därför hårt för att skydda sina bisamhällen. Forskare har sett att fler bisamhällen dör under vintern än vad de gjort tidigare. Man tror att det beror på en kombination av sjukdomar, kemiska bekämpningsmedel, ensidig kost och brist på mat.

Giftiga bekämpningsmedel

Det är vanligt att använda kemiska bekämpningsmedel när man odlar, det görs av både bönder och folk som har egna trädgårdar. Medlen är till för att bli av med insekter som äter på växterna eller för att slippa ogräs och svampsjukdomar som stör och minskar skörden. Problemet är att bekämpningsmedel även kan vara giftiga för våra nyttiga insekter.

När bina samlar pollen från blommor som behandlats med bekämpningsmedel får de med sig giftet i maten till larverna. Det kan göra att larverna inte växer som de ska. Bin kan också få i sig giftet direkt när de dricker nektar eller äter pollen, gifterna kan då skada biet. Vildbin är extra känsliga för gifter, bland annat eftersom de ofta är små och ensamlevande jämfört med till exempel honungsbin som lever i samhällen. Ogräsmiddel tar bort ogräs från åkern och rabatten men det betyder också färre blommor och mindre mat för bina.

Blommande växter – en del av lösningen

Eftersom det finns så många olika arter av bin behövs det många olika blommor för att alla ska hitta sina favoritblommor att samla pollen och nektar från. Bin gillar ofta vilda växter men de kan också hitta mat i många prydnadsväxter, kryddväxter, fruktträd och bärbuskar. För bina är det viktigt att det finns blommor från tidig vår till tidig höst. Växter som många bin gillar är till exempel sälg, blåklint, klöver, vallört, rosor, åkervädd och blåklockor.

Eftersom vilda bin flyger från några hundra meter upp till någon kilometer för att hitta nektar och pollen, kan flera gårdar tillsammans skapa blommande platser för att hjälpa bin och andra pollinerare. Det är bra både för bina och för bönderna som får hjälp med pollinering av sina grödor. Ekologiska gårdar odlar ofta fler ärtväxter som till exempel klöver för att den ger näring (kväve) till jorden. Det blir ett bra samarbete eftersom just ärtväxter är särskilt viktig mat för humlor.

Vildbina behöver också platser i naturen där de kan bygga sina bon. Många vill ha dem på och i marken och andra i döda träd eller kvistar eller i högt och tuvigt gräs. Allra bäst är såklart om de själva kan hitta sådana platser. Honungsbin får hjälp med bostad då biodlarna ger dem bikupor att bo i.

Forskare har sett att gårdar som odlar utan kemiska bekämpningsmedel har fler vildbin och andra insekter på sina marker. Bin mår bra av att slippa gifterna och hittar mer mat när ogräset får lov att blomma kring åkrarna. Bina behöver alltså fler och mer blommande växter, utsätts för mindre kemiska bekämpningsmedel och tillräckligt med boplatser.

Så tycker Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen jobbar för att fler bönder ska skippa kemiska bekämpningsmedel och börja odla ekologiskt. Det är bra av många anledningar.

Forskare har sett att det finns fler bin, humlor och fjärilar på ekologiska gårdar. En effekt av ekologisk odling är nämligen till att det ofta finns fler blommande växter i och kring åkrarna. Det gör att bina har mer mat under större del av året. Fler pollinerare intill ekologiska odlingar kan också ge högre skördar för bonden.

För ekologiska bönder är det dessutom förbjudet att använda kemiska bekämpningsmedel. Det gör att bin på ekologiska gårdar lever i en snällare miljö utan att riskera livet eller skadas.

Mer ekologiskt hjälper alltså naturens trädgårdsmästare!

Du hittar mer material om bin på
www.naturskyddsforeningen.se/skola/naturens-varden

Sälg

Rödklöver med klöverhumla

Tistel

Honungsbi

Jordgubbe med rött murarbi

Tomat

Murarbin pollinerar gärna äppelblommor och körsbärsblommor

Vitklöver

Nyponros

